

Communistenjacht

Begrippen: Propaganda

Door het McCarthyism werden vooral intellectuelen en mensen uit de mediawereld, zoals de 'Hollywood Ten', verdacht als communisten. Een sterke anticommunistische propaganda beperkte de vrijheid van meningsuiting, iets waarvan de Verenigde Staten juist de Sovjet-Unie beschuldigde.

Kenmerkende aspecten

37: De rol van moderne propaganda- en communicatiemiddelen en vormen van massaorganisatie

Burgeroorlog in Angola

Begrippen: Dekolonisatie, invloedssferen

Na de onafhankelijkheid van Angola brak er een burgeroorlog uit tussen de MPLA, gesteund door het communistische Cuba, en de FNLA, indirect gesteund door de Verenigde Staten. De Koude Oorlog strekte zich uit tot in Afrika. De burgeroorlog in Angola duurde tot 2002

Kenmerkende aspecten

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

46: De dekolonisatie die een einde maakte aan de westerse hegemonie in de wereld

Conferentie van Potsdam

Begrippen: Atoombom, blokvorming

De grote mogendheden werden het hier niet eens over de vredesregeling met Duitsland en over de nieuwe machtsverhoudingen in Europa. President Truman liet ook aan Stalin weten dat Amerika een atoombom had ontwikkeld. De gesprekken brachten veel spanning tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie.

Kenmerkende aspecten

40: Het voeren van twee wereldoorlogen

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

Castro op bezoek in Angola

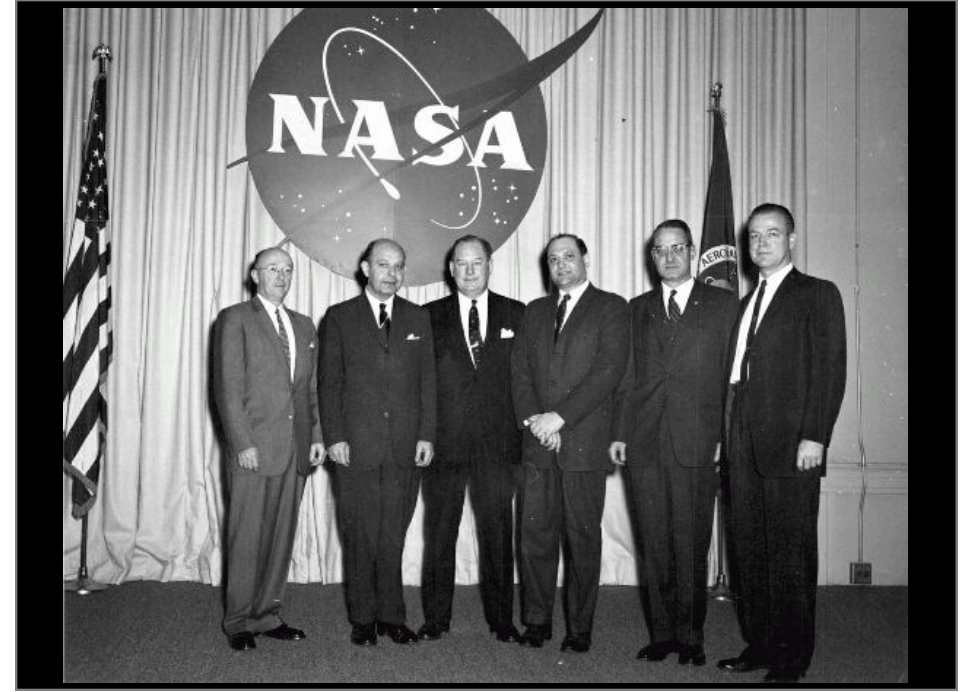
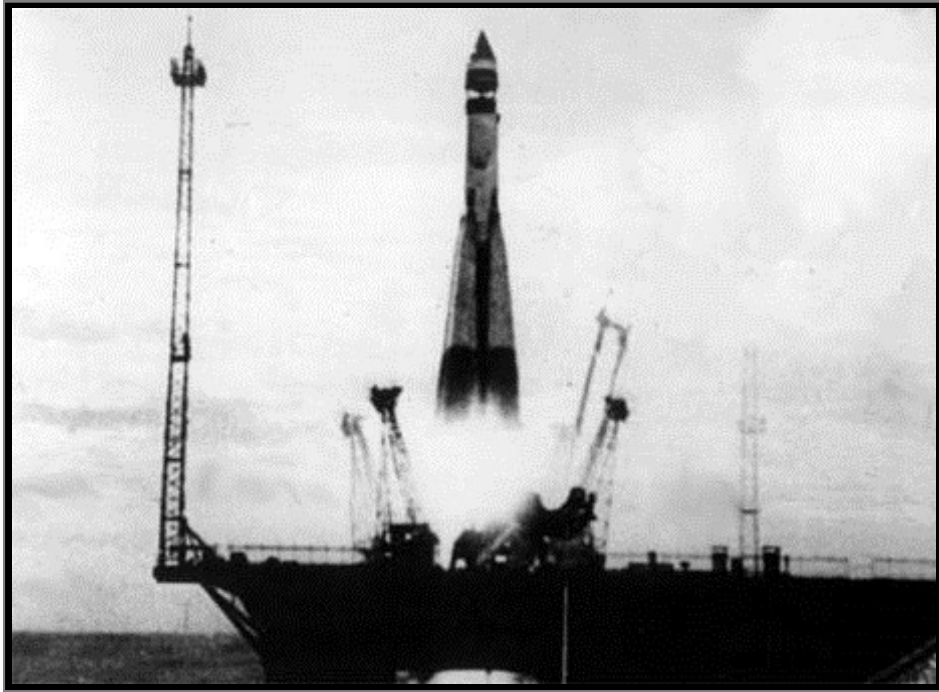
Begrippen: Dekolonisatie, invloedssferen

Cuba had de MPLA gesteund tijdens de dekolonisatie. Castro kwam een jaar na de onafhankelijkheid op staatsbezoek. De strijd om een communistisch regime te vestigen werd nu voortgezet tegen de FNLA met behulp van Cubaanse militaire steun.

Kenmerkende aspecten

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

46: De dekolonisatie die een einde maakte aan de westerse hegemonie in de wereld

Oprichting NASA

Begrippen: Bewapeningswedloop

Door de lancering van de Spoetnik dachten de Amerikanen dat ze achter lagen in de bewapeningswedloop. President Eisenhower wilde het ruimtevaartprogramma hierdoor bevorderen. Dit leidde tot de oprichting van de NASA in 1958.

Kenmerkende aspecten

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

Berlijnse Muur

Begrippen: Duitse Democratische Republiek, IJzeren Gordijn

Op 16 augustus 1961 begon de bouw van de muur, de reden was om te voorkomen dat er nog langer mensen uit de DDR naar het westen vertrokken. Tussen 1949 en 1961 waren namelijk al 2,7 miljoen burgers de DDR ontvlucht. Het laatste gat in het IJzeren Gordijn werd door de muur gedicht.

Kenmerkende aspecten

38: Het in praktijk brengen van totalitaire ideologieën communisme en fascisme/nationaalsocialisme

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

Lancering Spoetnik

Begrippen: Propaganda

De Sovjet Unie lanceerde in 1957 het eerste ruimtetuig, de Spoetnik. Daarmee begon officieel het ruimtevaart tijdperk. Chroetsjov zette het Spoetnikprogramma in als propagandamiddel. Hiermee werd aangetoond dat de Sovjet-Unie verder was in de ontwikkeling dan de Verenigde Staten.

Kenmerkende aspecten

37: De rol van moderne propaganda- en communicatiemiddelen en vormen van massaorganisatie

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

‘Ich bin ein Berliner’

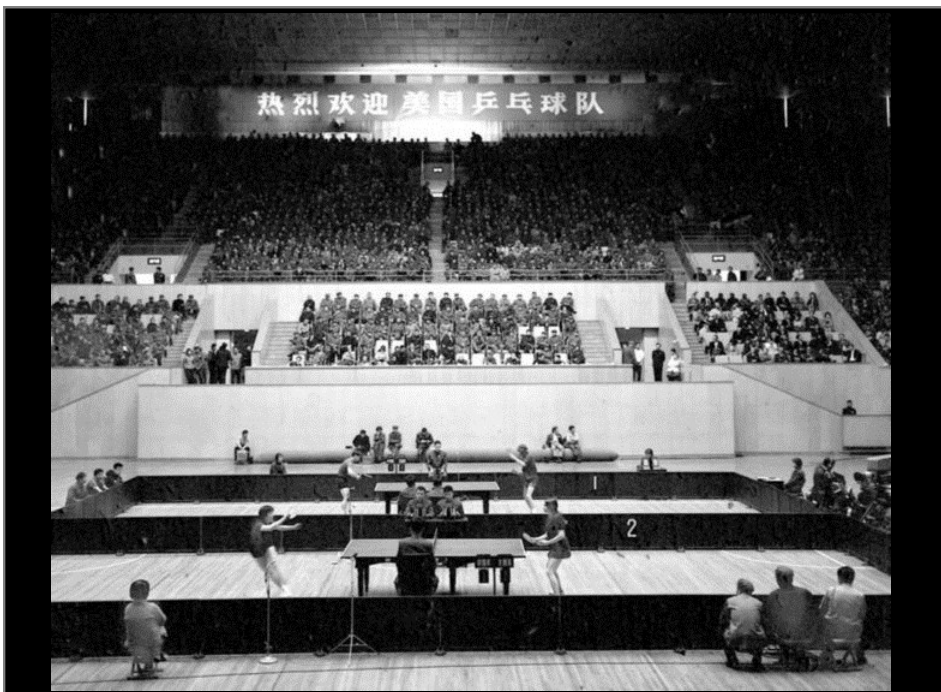
Begrippen: Berlijnse Muur

De historische woorden sprak president Kennedy uit tijdens zijn bezoek aan West-Berlijn. Hij verzekerde daarmee dat hij de mensen daar niet in de steek zou laten. Volgens Kennedy was het gevaar van het communisme zichtbaar in Berlijn.

Kenmerkende aspecten

37: De rol van moderne propaganda- en communicatiemiddelen en vormen van massaorganisatie

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

Brezjnev doctrine

Begrippen: Hegemonie, Praagse Lente

Na de Praagse Lente liet Brezjnev weten dat ieder land het recht had op een eigen weg naar het socialisme. Als het socialistische ideaal of de veiligheid van socialistische buurlanden echter bedreigd werden mocht er militair ingegrepen worden.

Kenmerkende aspecten

38: Het in praktijk brengen van totalitaire ideologieën communisme en fascisme/nationaalsocialisme

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

48: De toenemende westerse welvaart die vanaf de jaren zestig van de twintigste eeuw aanleiding gaf tot ingrijpende sociaal-culturele veranderingsprocessen

Bezoek Nixon aan China

Begrippen: Detente, driehoeksdiplomatie

President Nixon wilde met de toenadering tot het communistische China ook indruk maken op de Sovjet-Unie. Deze driehoeksdiplomatie zou door de veranderde verhoudingen voor detente kunnen zorgen. Na 3 jaar lang contact tussen de twee landen ging Nixon op bezoek bij Mao.

Kenmerkende aspecten

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

Praagse Lente

Begrippen: Satellietstaat, Warschaupact

Door hervormingen werd geprobeerd Tsjecho-Slowakije humaner en democratischer te maken. Veel van de leiders uit het Warschaupact waren ongerust over deze ontwikkelingen. Zo'n 400.000 Sovjetsoldaten vielen Tsjecho-Slowakije binnen om het socialisme veilig te stellen.

Kenmerkende aspecten

38: Het in praktijk brengen van totalitaire ideologieën communisme en fascisme/nationaalsocialisme

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

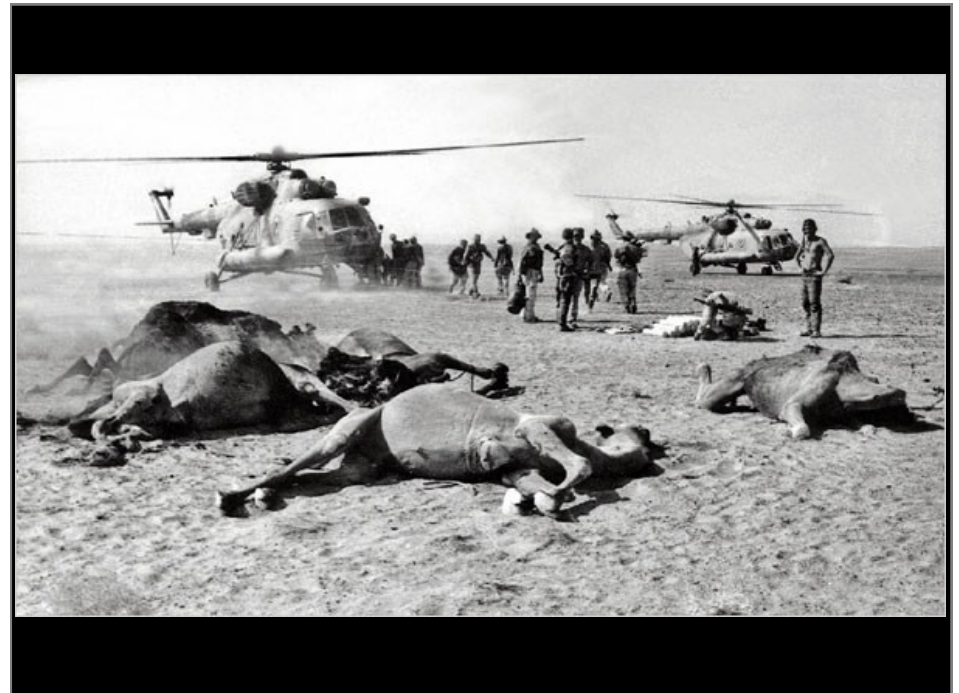
48: De toenemende westerse welvaart die vanaf de jaren zestig van de twintigste eeuw aanleiding gaf tot ingrijpende sociaal-culturele veranderingsprocessen

Pingpongdiplomatie

Het Amerikaanse tafeltennisteam werd uitgenodigd om te spelen in het communistische China en in 1972 kwamen de Chinezen ook naar Amerika. Deze vriendelijke ontmoetingen, bestempeld als de 'pingpongdiplomatie', maakten de weg vrij voor het bezoek van Nixon aan China.

Kenmerkende aspecten

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

Akkoorden van Genève

Begrippen: Dekolonisatie

De Slag bij Dien Bien Phu was de aanleiding voor de vredesbesprekingen tussen Frankrijk en Vietnam. Vietnam werd in het akkoord opgedeeld in een communistisch noorden en een kapitalistisch zuiden. Vijf jaar later brak na blijvende onenigheid de Vietnamoorlog uit.

Kenmerkende aspecten

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

46: De dekolonisatie die een einde maakte aan de westerse hegemonie in de wereld

Sovjet invasie in Afghanistan

Begrippen: Containment, invloedssfeer

De Sovjets waren bang dat ze Afghanistan zouden verliezen aan de Amerikanen en vielen het land binnen tot ongenoegen van president Carter. Hij brak met de detentepolitiek, verhoogde de bewapening, steunde Afghanistan en andere landen. Hij wilde zo containment van het communisme.

Kenmerkende aspecten

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

SALT II

Begrippen: Detente, wapenwedloop

Het eerste akkoord over de beperking van strategische wapens, SALT I, luidde de detente in. Onder President Carter en Brezjnev kwam het SALT II verdrag tot stand. Mede door de omstandigheden in Afghanistan werd het verdrag niet vastgelegd. Beide grootmachten respecteerden echter het verdrag, dat tot 1985 zou gelden.

Kenmerkende aspecten

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

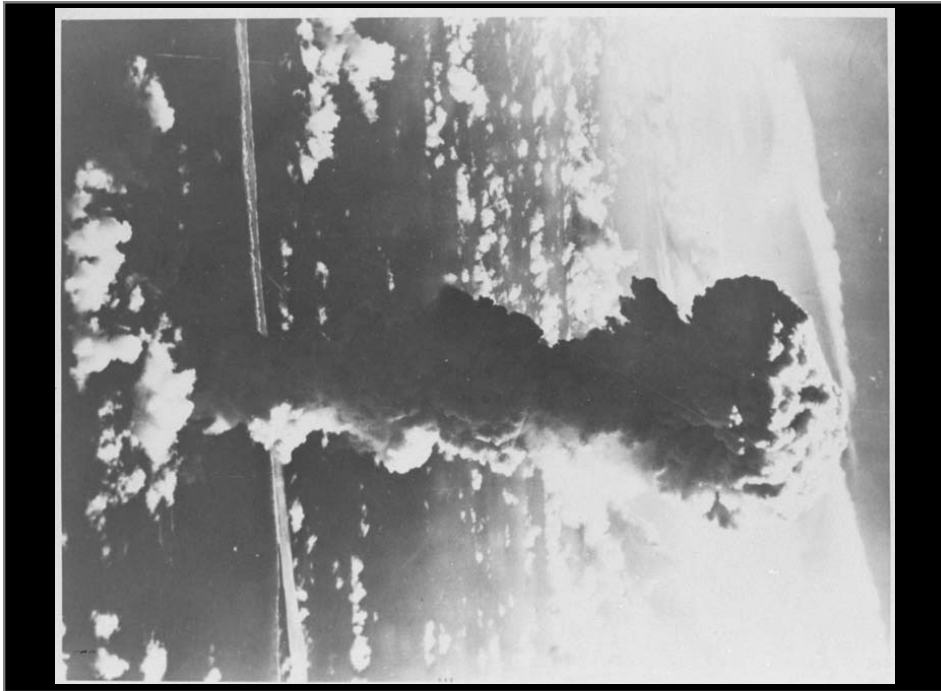
SDI (Strategic Defense Initiative)

Begrippen: Wapenwedloop

President Reagan wilde het communisme op zijn knieën krijgen. Zijn nieuwe militaire programma, SDI, zou binnenkomende Sovjetraketten onschadelijk kunnen maken. Een deel van deze nieuwe wapens zou zich in de ruimte bevinden. Daarom sprak men ook wel van 'star wars'.

Kenmerkende aspecten

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

Anti-kernwapen demonstraties Amsterdam

Begrippen: Atoomoorlog

President Reagan wilde euroraketten plaatsen bij bondgenoten. In West-Europa vreesde men dat Reagan een mogelijke atoomoorlog tot Europa en de Sovjet-Unie wilde beperken. Hierdoor kwam er ook in Nederland een antirakettenbeweging tot stand met massale betogingen.

Kenmerkende aspecten

37: De rol van moderne propaganda- en communicatiemiddelen en vormen van massaorganisatie

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

48: De toenemende westerse welvaart die vanaf de jaren zestig van de twintigste eeuw aanleiding gaf tot ingrijpende sociaal-culturele veranderingsprocessen

Val van de muur

Begrippen: Duitse Democratische Republiek

De hervormingen die door waren gevoerd door Gorbatsjov hadden ook hun uitwerking in de DDR. Massale betogingen werden opgezet om hervormingen af te dwingen. In 1989 gingen de grensovergangen in de Berlijnse muur open. Met de val van de muur kwam er een symbolisch einde aan de Koude Oorlog.

Kenmerkende aspecten

47: De eenwording van Europa

48: De toenemende westerse welvaart die vanaf de jaren zestig van de twintigste eeuw aanleiding gaf tot ingrijpende sociaal-culturele veranderingsprocessen

INF-verdrag (Intermediate Nuclear Forces)

Begrippen: Glasnost, perestrojka

Gorbatsjov wilde het leven in de Sovjet Unie veranderen door 'perestrojka' en 'glasnost'. Daarnaast wilde hij alle atoomwapens uit de wereld helpen. Een ontwapeningsovereenkomst, het INF-akkoord, kwam tot stand in samenwerking met Reagan. Het einde van de Koude Oorlog kwam hierdoor in zicht.

Kenmerkende aspecten

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

Atoombom op Hiroshima

Begrippen: Atoombom, Koude Oorlog

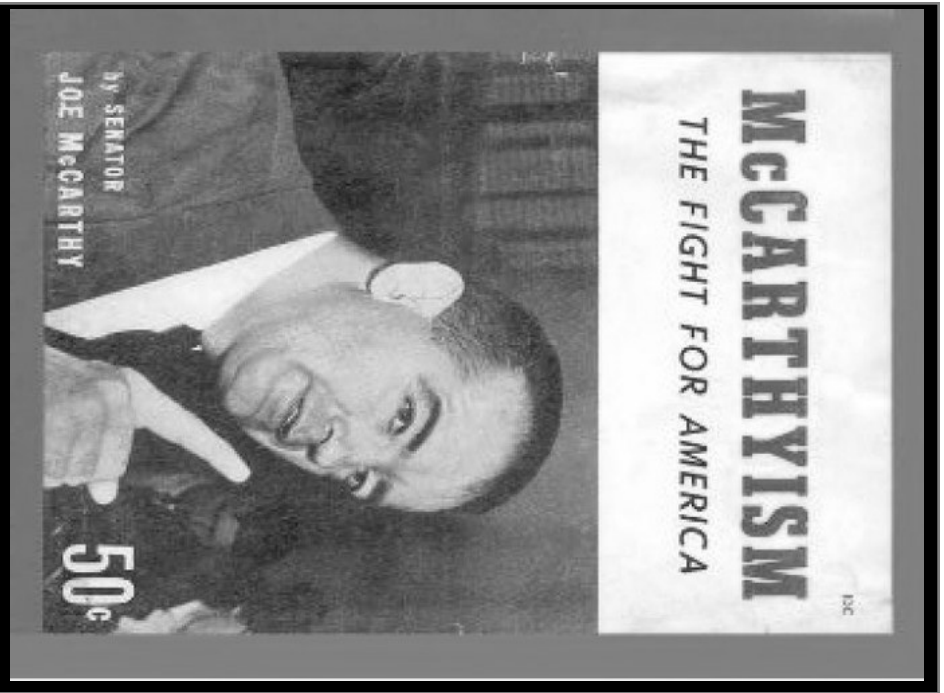
In 4 dagen tijd gooide de Verenigde Staten twee atoombommen op Japan, dat zich op 15 augustus overgaf. Het intimiderende machtsvertoon van de Amerikanen met dit nieuwe wapen maakte veel indruk op de Russen en zette de verhoudingen tussen de grootmachten op scherp.

Kenmerkende aspecten

40: Het voeren van twee wereldoorlogen

43: Verwoestingen op niet eerder vertoonde schaal door massavernietigingswapens en de betrokkenheid van de burgerbevolking bij de oorlogvoering

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

McCarthyism

Joseph McCarthy beïnvloedde de publieke opinie door de gedachte te verspreiden dat de Sovjets in het offensief waren en ook mensen wierven binnen de Amerikaanse samenleving. Onder impuls van McCarthy werd een ware heksenjacht ontketend tegen echte en vooral vermeende communisten.

Kenmerkende aspecten

37: De rol van moderne propaganda- en communicatiemiddelen en vormen van massaorganisatie

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

Slag bij Dien Bien Phu

Begrippen: Onafhankelijkheidsoorlog

De Fransen wilden na de Tweede Oorlog hun kolonie Vietnam weer bezetten. Om dit te voorkomen lanceerde de Vietminh een opstand die zou leiden tot de Eerste Indochinese Oorlog. De laatste slag in deze onafhankelijkheidsoorlog werd gevochten bij Dien Bien Phu en gewonnen door de Vietminh. In Genève werd daarna het vredesakkoord getekend.

Kenmerkende aspecten

45: De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog

46: De dekolonisatie die een einde maakte aan de westerse hegemonie in de wereld

↑ Politiek-bestuurlijk domein

1945 ↔ 1948

1949 ↔ 1952

↓ Sociaal-maatschappelijk domein

1953 ↔ 1956

1957 ↔ 1960

1961 ↔ 1964

1965 ↔ 1968

1969 ↔ 1972

1973 ↔ 1976

1977 ↔ 1980

1981 ↔ 1984

↑ Politiek-bestuurlijk domein

1985 ↔ 1989

↓ Sociaal-maatschappelijk domein